

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОРГАН НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА

СЕДМИЧНИК ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

Адрес: София, ул. „Св. София“ № 2 тел. 8-29-83 сметка 110-11 БНБ = Софийски градски клон

БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

СВЕТИ СИНОД

№ 8805

17 декември 1960 год.

София

РОЖДЕСТВЕНСКО ПОСЛАНИЕ

„Заради нас се роди Младият Отрок — Предвечният Бог“ (Из кондака на Рождество Христово).

Възлюблени чеда на Господа,

Св. Църква тачи тържествено днешния ден като светла зора на човешкото спасение. Защото на тоя ден като в прекрасно златно утро на Изток изгря Слънцето на правдата — нашият Спасител Иисус Христос.

Но от где се появи Той? — Бидейки Предвечен, невидим Бог, Който живее в непрестъпна светлина (1 Тим. 6:16), Той се появи видимо като човек от пещерата край Витлеем. „Заради нас се роди Младият Отрок — Предвечният Бог“.

Трогателно е Божието слизание до Витлеемската пещера заради нас. Помислете: Бог се роди в пещера, дето овцете се приютявали в лошо време! Оч дълбочината на Божието себепринизяване може да се съди за величието на Божиата любов.

Но мислено нека се пренесем във Витлеем и си припомним събитията около Рождество Христово! Ето, сякаш виждаме праведния старец Йосиф и Божиата Майка св. Дева Мария да търсят в оная нощ приют за себе си. Те не са приети в гостоприемницата и остават под открито небе! Св. Дева, на която ангел небесен бе донесъл радостната вест, че от нея ще се роди по наитие на Св. Духа Божият Син, Спасителят на света, няма подслон и то тъкмо в тая нощ, когато трябва да роди!

Въпреки това светата Дева не роптае. Тя знае, че каквото Бог и да допусне то е все за добро, и че велики тайни се разкриват чрез непонятните Божии промислителни действия.

Божият Син Иисус Христос се роди в овчарска пещера, за да се изяви непостижимото, небесното величие на смириенето. Има ли нещо по-скромно

от овчарските ясли? Но те, станали родна хижа на Спасителя, се осветиха и издигнаха като твърдия на вярата и като крепител на спасителното благочестие, и ето от поколение на поколение разнасят славата на смирилия се заради нас Богочовек по всички краища на земята.

Божият Син Иисус Христос се роди в овчарска пещера. За Него нямаше място в градеца. Но Неговата бездомност ни дарува благодатта да не бъдем ние бездомни, а да имаме дом и родина и тук на земята, а след смъртта и горе на небесата.

Божият Син Иисус Христос се роди в овчарска пещера. Но от тъмната пещера изгря голяма светлина за човечеството, защото Иисус Христос ни донесе светлото благовестие за любов между хората, за праведност и светост, за просвета и благополучие, за култура и напредък, за мир на земята и благоволение между хората (Лук. 2:14).

Погледнете историята! Колко много духовни и материални блага ние дължим на родилия се във Витлеем наш Спасител! Напредъкът на човечеството и облагородяването на човешката култура и на целостния човешки живот се дължат на Христовата светлина в света. Чрез Иисуса Христа се роди нов свят. „Заради нас се роди Младият Отрок — Предвечният Бог“, за да ни научи, че няма вече иудеин ни елин; няма вече роб ни свободен; няма мъжки пол ни женски; защото всички ние едно сме в Христа Иисуса (Гал. 3:28).

Възлюблени, какво трябва ние всички да сторим, за да благодарим на нашия небесен Благодетел, Който толкова ни обича, че Сам стана бездомен, за да ни преведе през земната ни родина в небес-

ната, Сам се обрече на мъки, за да ни дари вечна радост, Сам воюва, за да ни дари покой и мир?

Нека като пастирите да Му се поклоним с дълбока вяра и смирение. Туй преклонение пред Богомладенеца не е нужно за Него, а за нас.

Какво значи да Му се поклоним? То значи да Го приемем в сърцата си. А да Го приемем, то значи да Го следваме, да изпълняваме Неговите свещени завети. То значи да живеем помежду си в мир и любов, да създаваме братски отношения и мир между хората, да творим Неговия мир в нашия размирен свят. Както Той, великият Миротво-

рец, дойде да примири земята с небето и човеците с Бога, като уби на кръста враждата (Еф. 2:16), тъй и ние трябва да пазим мира и да го утвърждаваме като ценно, велико благо.

Нека молим Родилия се във Виетлеемските ясли Спасител на света да умири нашия свят, който е Негово прекрасно творение, и да унищожи пъклените замисли на ония, които искат войни и разрушения, сълзи и кръвопролития! Нека се трудим да се превърне в дело ангелският рождественски химн: „Слава във висините Богу, и на земята мир, между човеците благоволение“. (Лук. 2:14). Амин.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СВ. СИНОД

† КИРИЛ

Патриарх Български

ЧЛЕНОВЕ

† Видински НЕОФИТ
 † Доростолски и Червенски МИХАИЛ
 † Врачански ПАИСИЙ
 † Търновски СОФРОНИЙ
 † Варненски и Преславски ИОСИФ

† Старозагорски КЛИМЕНТ
 † Сливенски НИКОДИМ
 † Неврокопски ПИМЕН
 † Ловчански МАКСИМ

ЗАБЕЛЕЖКА: Това послание, по решение на Св. Синод, да се прочете от църковните амвони на първия ден на Рождество Христово.

Спасение чрез вярата

Православната вяра изповядва в Символа на Вярата „Единаго Господа Исуса Христа, Сына Божия... нас ради человек и нашего ради спасения сшедшаго с небес и воплотившагося от Духа Свята и Марии Девы и вочеловечшагося, распятаго же за ны при Понтийстем Пилате и страдавша и погребенна“. С тези думи Православната църква учи, че спасението на хората, извършено от Божия Син — Господ Исус Христос, Който Сам казал за Себе Си: „... Син Човешки не дойде, за да Му служат, но да послужи и да даде душата Си за откуп за мнозина“ (Мат. 20:28; ср. Марк. 10:45), и че това спасение било извършено чрез снижение на Божия Син, Който доброволно приел човешка природа и Който с нея пострадал и умрял на кръста, за което апостол Павел писал към филипийските християни: Той „бидейки в образ Божий, не сче за похищение да бъде равен Богу; но понизи Себе Си, като прие образ на раб и се уподоби на човеци; и по вид се оказа като човек; смири Себе Си, бидейки послушен дори до смърт, и то смърт кръстна“ (Филип. 2:6—8).

Тази тайна на спасението на човечеството изяснява апостол Павел в посланието си към Колосяните. Той казва: благоугодно било на Отца, що-

то „в Него да обитава всичката пълнота, и чрез Него да примири със Себе Си всичко, било земно, било небесно, като го умиротвори чрез Него, с кръвта на кръста Му. И вас, които някога бяхте отстранени от Бога и Негови врагове, поради разположение към лоши дела, сега ви примири в тялото на Неговата плът, чрез смъртта Му, за да ви представи свети, непорочни и безукорни пред Себе Си (Кол. 1:19—22).

Говорейки с картини за тази тайна на изкуплението на човечеството от Исуса Христа, апостолът в същото послание към Колосяните пише, че Христос изличил „съществуващото за нас ръкописание, което беше против нас и което Той взе от средата и го прикова на кръста (2,14).

Като особеност на изкупителната жертва на Исуса Христа се явява това, че тя е била принесена не за отделни люде и не за избрани народи, но за цялото човечество „от всяко коляно и език, народ и племе“ (Откр. 5:9; ср. 1:5), и спасителното действие на тази жертва превъзхожда всичко и всички грехове. „Кръвта на Исуса Христа, Неговия Син, ни очисти от всеки грях“ (1 Иоан. 1:7).

Изкуплението на човешкия род чрез кръстната смърт на Господа Исуса Христа лежи в основата

на православното учение за спасението. Затова то е изложено и в Символа на Вярата. То е било и предмет на богословствуване на отците на Църквата. „Не се учудвай на това, — казва св. Кирил Иерусалимски, — че целият свят е изкупен; защото Онзи, Който умря за света, не е бил обикновен човек, но Единороден Син Божий. Грехът на един човек, на Адама, можа да донесе смърт в света. И ако чрез престъплението на един човек смъртта се възцари в света, толкова повече с правдата на Единия животът ще се възцари. И ако тогава за вкусването от дървото са били изгонени от рая, то не е ли по-удобно сега посредством Исусовото дърво да влязат вярващите в рая? Ако първо-създаденият от земята принесе всемирна смърт, то Създалият го от земя не може ли да внесе вечен живот, Сам бидейки живот? Ако Финеес, умъртвявайки от ревност човека, извършващ срамно дело, е прекратил Божия гняв, то Исус, не умъртвявайки друго, но Сам Себе Си отдавайки за изкуплението, нима не може да утоли гнева на хората“?

Изкуплението на човечеството чрез Господа Исуса Христа, разпнат в конкретно историческо време при Понтия Пилата, е обективна страна на делото на спасението. Но има още субективна страна на това дело, изискваща участие в него на онези, заради които е страдал на кръста Спасителят, т. е. на хората. От тях се изисква вяра в Господа Исуса Христа, като в свой Спасител. Тази вяра е първото и непременно условие за спасението на човека. Това нейно значение е посочил Сам Христос, когато след Своето възкресение от мъртвите, изпращайки учениците Си да проповядват Евангелието, е казал: „Който повярва и се кръсти, ще бъде спасен“ (Марк. 16:16). „Който вярва в Сина, ще има вечен живот“ (Иоан. 3:36; ср. Иоан. 6:29). За необходимостта за спасението на човека чрез вярата в Господа Исуса Христа са учили апостолите. Тази вяра, по думите на апостол Павел, оправдава човека и му дава достъп към Божията благодат (Рим. 5:1—2; ср. Еф. 2:8). За такова значение на вярата говори апостол Петър: „Благословен да бъде Бог и Отец на Господа нашего Исуса Христа, Който по голямата Си милост, чрез възкресението на Исуса Христа от мъртвите, ни възроди за жива надежда, за наследство нетленно, чисто, което не увяхва, съхранено на небесата за вас, които с Божия сила чрез вяра сте пазени за спасение, готово да се открие в последно време.“ (I Петр. 1:3—5).

Вярата в Господа Исуса Христа, като необходимо условие за личното спасение на човека, не може да бъде заменена с нищо — нито със съблюдаване на нормите на човешката етика, нито с добродетелта сама по себе си. Както казва апостол Павел: „... човек се оправдава не чрез дела по закона, а само чрез вяра в Исуса Христа, и ние повярвахме в Христа Исуса, за да се оправдаем чрез вярата в Христа, а не чрез дела по закона; защото чрез дела по закона няма да се оправдае никоя плът.“ (Гал. 2:16; ср. Рим. 3:28,30). Макар тези думи на апостол Павел да са били отправени против съвременните нему юдеи, които виждали спасението в съблюдаването на установеното от Бога обрезание, все пак Църквата е

приела това назидание на апостола, като отнасящо се за всички хора въобще и предпазващо ги от самонадеяност — със свои сили и добродетел в делото на тяхното спасение. „Ние, — пише св. Климент Римски към Коринтските християни, — бидейки призвани по Неговата воля (т. е. на Бога) се оправдаваме не сами по себе си и не със своята мъдрост, или с разум, или с благочестие, или с дела, в чистотата на сърцето от нас извършени, но с вяра, с която от векове всички е оправдавал“. По-късно св. Василий Велики също така е писал: „Това е съвършенна и цялостна похвала за Бога, когато човек не се превъзнася със своята праведност, но знае, че той няма истинска праведност, и е оправдан само с вярата в Христа“.

Считайки вярата в Господа Исуса Христа за първо и необходимо условие за личното спасение, Православната църква разбира тази вяра като духовно начало на нов живот в човека, което преобразява неговия вътрешен мир, което е източник за добродетелта. Указание за такава вяра тя вижда в думите на Самия Господ: „Не всеки, който Ми казва: Господи, Господи! ще влезе в царството небесно, а оня, който изпълнява волята на Моя Отец небесен“ (Мат. 7:21; ср. Лук. 6:46), а също в думите на апостолите; например на апостол Яков, който пише, че „... вярата, ако няма дела, сама по себе си е мъртва“ (Иак. 2:17, 20:26) и който вярата, която не е съединена с добри дела, сравнява с вярата на бесовете: „Ти вярваш, че Бог е един... и бесовете вярват и треперят. (Иак. 2:19), също на апостол Иоан, който пише: „Който казва: „познах Го“, а заповедите Му не пази, той е лъжец, и истината не е в него“ (I Иоан. 2:4), и накрая в думите на апостол Павел: „... не слушателите на закона са праведни пред Бога, а изпълнителите на закона ще бъдат оправдани“ (Рим. 2:13) и др.

Необходимостта от дейна вяра в Господа е била за членовете на древната Църква аксиома. Така, още св. Климент Римски по този повод е писал: „И така, какво да правим, братя? Да се откажем ли от добродетелта и любовта? Не бива, недай, Господи, това да се случи с нас; напротив, с всичкото си усилие и готовност да ускорим извършването на всяко добро дело... Добрият работник смело получава хляб за своя труд; а ленивият и безгрижният не смее и да погледне на оновова, който му е дал работа. И ние сме длъжни да бъдем ревностни в правене на добро, защото всичко е от Него“. Това е писал св. Климент в своето първо послание до Коринтяните. Във второто си послание до тях той пак се връща към този въпрос: „В какво трябва да се състои нашето поведение в отношението към Него (т. е. към Бога), — запитва апостолският мъж, — ако не в това, да не се отричаме от Онзи, чрез Когото ние сме Го познали? Той и Сам казва: „Всеки, който Ме изповядва пред хората, ще го изповядам и аз пред Моя Отец“. Такава е нашата награда за изповядването на Оновова, чрез Когото ние сме спасени. Но с какво ние Го изповядваме? С онова, че изпълняваме Неговите думи и не пренебрегваме Неговите заповеди, и Го почитаме не само с уста, но и със цялото си сърце и със цялата си мисъл. У Исаия казва Той: „този народ Ме почита с уста, а неговото сърце е далеч от Мене“. И така ние няма да

се задоволяваме само с това, да Го наричаме Господ: това няма да ни спаси. Защото Той казва: „не всеки, който Ми казва: Господи, Господи! ще се спаси, но тези които вършат праведни дела. Затова, братя, ние ще Го изповядваме с дела, с взаимна любов, не с прелюбодеяние, не със злословие един на друг, не със завист, но с въздържание, с милосърдие, с доброта. Ние трябва да си състрадаваме един на друг и да не бъдем сребролюбиви. С такива дела ние ще Го изповядваме, а не с противните им.“

Би могло да се приведат множество подобни изказвания на отците на Църквата. Но ни се струва, че е достатъчно да припомним още думите на един от тях — на великия учител на Църквата Йоан Златоуст. „Умолявам ви, — казва той, — да прилагаме голямо старание за това, щото да пребъдваме в истинната вяра и да водим добродетелен живот. Защото ако ние не съединим с вярата достоен живот, тогава ще се подхвърлим на най-жестоко наказание... И Сам Христос в Евангелието е потвърдил същото, когато казва, че някои хора, изгонящи бесове и пророчествуващи, ще бъдат осъдени за своя живот. Пък и всички Негови притчи, като: притчата за девиците, за мрежата на рибарите, за плевелите, за дървото, което не принася плод, изискват от нас да бъдем добродетелни хора. За догматите Господ рядко разсъждава, защото да се вярва в тях не е трудно; но за добродетелен живот — много често или по-добре да се каже винаги Той говори, защото в житейския

път предстои постоянна борба, а оттук и труд. Но нима аз говоря само за пълно пренебрежение на добродетелта? Немарливостта даже и за най-малката нейна част подхвърля на големи бедствия... Пренебрежението на каквато и да било добродетел закрива от нас небето, но и ако ние я изпълним, но не с необходимото старание и грижа, то това докарва последствия“. На друго място св. Йоан казва: „Нито кръщението, нито отпускането на греховете, нито званието, нито участието в таинствата, нито свещената трапеза, нито вкушването на Тялото, нито приобщението с Кръвта и нищо друго такова не може да ни принесе полза, ако ние нямаме праведен и чист живот от всякакъв грях“.

И така, според учението на Православната църква, в спасението на човека чрез вярата трябва да различаваме две страни. Едната страна е историческият факт на изкуплението от Господа Исуса Христа и целия човешки род на кръста, извършено не по заслугите на хората, а по безграничната Божия любов към човека. Затова тази страна на делото на спасението можем да наречем обективна. Другата страна, която можем да наречем субективна, е личното участие на човека в неговото спасение. Конкретно това участие се заключава в твърдата вяра на човека в Христа, като в свой Спасител и в дейно изпълнение на Неговите заповеди.

(Из ЖМП, бр. 9/1960 г.)

Проф. Н. УСПЕНСКИЙ

Обичаи за празника на св. Николай Мирликийски Чудотворец

На 19 декември църквата чествува паметта на св. Николай Мирликийски Чудотворец.

Свети Николай е роден през 280 година в гр. Патара, област Ликийска, в Мала Азия. Баща му се казвал Теофан, а майка му Нона. Те били благочестиви хора. Вярата си в Исуса Христа предали на единствената си рожба Николай. Още от ранни години Николай проявил склонност към възвишен духовен живот и възрастнал в благочестие и мъдрост. Тези ценни негови качества направили силно впечатление на чичо му Николай, епископ Патарски, който го ръкоположил в презвитерски сан. При ръкоположението епископът произнесъл слово, в което казал:

„Братя, виждам новото слънце, което огрява на земята и ще бъде милост и утеха на скърбящите. Блажено е такова стадо, което ще се сдобие с такъв пастир“...

Това предсказание се сбъднало.

Свети Николай, за да постигне по-голямо духовно и нравствено съвършенство се отдалечил временно в пустинята. Оттам по Божие внушение, християните го призовали да заеме епископската катедра в гр. Мир в областта Ликия и бил ръкоположен за Мирликийски архиепископ.

Като епископ св. Николай бил образец на духовно съвършенство. В живота си прилагал на дело евангелските добродетели. С кротост и незло-

бие побеждавал всяко зло и лукавство. В смиренни скривал висотата на своето величие и чудесата си. Неговата архипастирска душа се красела с човеколюбие и милосърдие. Явявал се закрилник на сираци, помощник на безпомощните и утешител на страдащите.

На Първия вселенски събор свети Николай се проявил като ревностен защитник на православнието и смел изобличител на Ариевото лъжеучение.

Свети Николай починал в 342 година. Светите му мощи били положени в съборната църква в гр. Мир, дето ставали много чудеса.

Нашият народ е създал за св. Николай разни обичаи. Така, в деня на неговата памет се приготвяват трапези с ястия, като централно място заема хлябът „квасник“ с релефни изображения по него на риби и курбан — рибник. Там, където при семейни празненства се чествува св. Николай, старейшинът в къщата прикадява трапезата, казва молитва и после изрича: „Свети Панталей патник, що е бил темни нощи и кални друмища, е дошел за св. Никола. А св. Никола да ни даде здраве, живот и добър берекет.“

Около трапезата са насядали членовете на семейството, сродници, близки и съседи. Домакинът поканва трима от гостите да вземат чаши с вино и изричат благословии:

Първият става и казва:

„Хайде наздраве, домакине,
да сте живи и здрави сите,
що тук сте ни събрале.
Да е приета службата на св. Никола.
Ние да наречем — Бог да благослови,
че Му е срачно и патно. Амин.“

Всички присъстващи казват: „Амин. Дай, Бо-
же“!

Вторият изрича:

„Наздраве и втора,
да е Богу спора.
Да спори и наделева,
ние шо не знаем,
да благослови св. Никола,
че му е срачно и патно. Амин.“

Всички казват: „Амин. Дай, Боже!“
А третият заключава:

„Наздраве и трета,
да не дели глава от здраве
и брат от брата си.
Да не дели кесия от сермия. Амин.“

Всички казват: „Амин. Дай, Боже“!

Домакинът разчупва хляба, подава на всеки по
късче с пожелание: „Догодина да сме по-весели“!
При тези празненства се пеят и народни песни за
св. Николай. Такива песни можяхме да чуем и за-
пишем от дядо Благоя Велинов Паунов, 79 г., от
махала „Бузяковци“, с. Вакарел, Ихтиманска ду-
ховна околия. Тук ще предадем само две песни.
Едната от тях е „Свет Никола църкви гради“:

„Свет Никола църкви гради,
сѐ от злато и от сребро,
злато, сребро — безцен камик.
Не стигнало му за олтарите
и още престолите да изпише.
Той си зема патерица позлатена,
па отиде покрай Бело море,
та оглед в дън море,
че съгледа мрена риба —
мрена риба да играе.
На глава ѝ безцен камик —
криле ѝ от злато и сребро.
Той подигна патерица позлатена,
та удари по сред море,
та се море разделило:
кое горе — кое доле.
Той си слезе в дън море,
та улови мрена риба.
Риба му се жално моли:
— Пусни мене, свет Никола,
да си шетам из Бело море.
Свет Никола риба дума:
— Нема да те пусна мрена риба,

теб курбан ще да сторя:
олтарите със сребро да окича;
престолите със злато да украса;
безцен камик в олтар да ми свети.“

А другата е „Свет Никола и Черно море“:

— Замачи се Божя майкя,
от Игната до Божича.
Кога било на Божича,
родило се младо Бога.
Сабрали се вси светии,
младо Богу на честито,
Божя майкя на спонуда.
Сабрали се вси светии,
та седнале на трапеза.
Па излезе Божя майкя,
прегледа ги и им рече:

— Хвала Богу, вси светии,
като сте се сите сбрале,
та камо ви сега личен светец,
личен светец — свет Никола?

Сдумале се вси светии: —
дай да пратим архангел,
да си земе рог обкован,
да се качи на престол Марийн.
Да протръби с рог обкован
и на лево и на десно,
дано чуе свет Никола,
дано чуе да си доде.

Там го дочул — гук дофтасал,
па си седнал на трапеза.
Дадох му чаша с вино,
той я прие и задрема.
Чаша спусна, не строши се,
па си трепна — събуди се.
Запитале го вси светии:

— Хвала Богу, свет Николе,
та какво би това чудо?
Като седна на трапеза,
дадохме ти чаша с вино,
ти задрема — чаша спусна.
Чаша падна, не строши се,
па си трепна — събуди се.

Па си дума свет Никола:
— Хвала вази вси светии,
таман седнах на трапеза,
разигра се Черно море,
да потопа гемиджийте,
па си рипнах и помогнах,
та избавих гемиджийте.“

В религиозния фолклор народът предава обра-
за на св. Николай, като закрилник на моряците и
рибарите. Затова най-същественото в обичаите
около празника Никулден е да се правят рибници-
курбани и месят празнични хлябове.

Прот. ДИМ. ПОПОВ

ЦЪРКОВЕН АМБОН

† В. Търновский СОФРОНИЙ

Р е ч

по случай 100 години от съграждането на църквата „Св. Петка“ в с. Въглевци, Търновско

В минали робски години дошли тук бедни бежанци българи от Троянския балкан, гонени от турчина-поробител, и се заселили на това място. Първи заселници-бежанци са били 9 братя българи. Тук по тези хълмове те си построили зимни кошари за овцете, козите и другия домашен добитък, а за семействата си набързо построили колиби. Те се занимавали главно със скотовъдство, овощарство, дърварство и малко земеделие. Когато семействата на 9-мата братя се размножили, почнали да се занимават и с производство на дървени въглища, които на гръб са носили чак в Търново, гдето ги продавали на казанджийския-бакърджийски еснаф. Впоследствие еснафът купил по едно магаре на няколко от тези въглищари, за да могат да им докарват по-голямо количество дървени въглища. От производството на дървени въглища и селото е получило името Въглевци.

През 1859 година тия добри, корави и работливи православни българи издействували ферман и започнали да строят своя селска църква. Будният селянин Боян Драганов подарил туй място, гдето сега се намира църквата. Вечна да бъде паметта му! Стайко Нейков и жена му Стойка Михова Ненова и други селяни усърдно помагали в строежа на църквата, която нарекли на името на българската прочута светица — преподобна Петка-Параскева.

А Иван Кънчев, изкусен майстор-дърводелец сам направил иконостаса на църквата. И почти всички селяни помагали, кой с каквото е могъл, за построяването и благоустрояването на своята селска църква.

Към всички тия знайни и незнайни ктитори, приложници и спомоществуватели Бог да бъде мило-

стив и да всели душите им в блаженото царство на безсмъртните духове, чрез молитвите на преподобната наша майка Св. Петка-Параскева; вечна и блажена им памет!

Така, с общи сили, добра воля, братска християнска сговорчивост, църквата била довършена и осветена през 1860 година, т. е. преди 100 години.

В това село и в тая църква са свещенодействували свещеници от съседното голямо село Килифареве. Това продължило от 1861 до 1879 година, т. е. до освобождението на България от турското иго. А от 1879 година до 1928 година селото е било обявено за отделна самостоятелна енория с пръв свой енорийски свещеник Михаил Маринов, който цели 49 години е служил с пастирска ревност, като вземал участие в радостите и скърбите на своите възлюблени и добри енорияши от Въглевци и всички околни махали. Вечна да бъде паметта на добрия пастир Михаил Маринов; Бог да го прости!

А от 1928 година и до днес, т. е. в продължение на 32 години, тук свещенодействува Негово Благоевство свещеник Михаил Попов, внук на приснопамятния свещеник Михаил Маринов.

Благочестиви християни,

като празнуваме днес сто годишнината и храмовия празник на вашата църква „Св. Петка-Параскева“, нека молим Бога и Св. Петка да закрилят вашето село и да ви благословят с мир, здраве, щастие и радост.

Поздравлявам Ви с тая стогодишнина, честитя ви храмовия празник и сбора.

Бог на помощ!

Прошката на първомъченика

ПРОПОВЕД ЗА СТЕФАНОВДЕН

„И, като коленичи, викна с висок глас: Господи, не зачитай им тоя грях! И като каза това, почина“ (Деян. 7:60).

Неизброимо множество са мъчениците — герои на вярата. Млади, стари, жени и деца, хора от най-различна възраст и обществено положение, те не са жалели за своята младост, за възможните радости и удоволствия, с които би ги обдарил тукашният живот, за слава световна и земна чест — всичко това било за тях без значение, защото душата им горяла от силна жажда за вечния, силния.

живия Бог; те са копнеели, щото по-скоро да отидат и се явят пред лицето Божие (Пс. 41:2—3).

Първата жертва, първият мъченик за Христовата вяра бил св. архидякон Стефан, чийто живот и подвиг се събрахме молитвено да спомним и почетем днес.

Св. Стефан бил един от 70-те Христови апостоли. Учил се е при бележития еврейски учител Га-

малила. Станал известен в Христовата църква от оня момент, когато бил избран в числото на седемте дякони, определени за помощници на св. апостоли в благотворителната дейност. Понеже числото на Христовите последователи бързо растяло и грижите на апостолите по ръководството на Иерусалимската църква се увеличавали, наложило се да бъдат избрани седем души за дякони, които специално да се занимават с разпределяне на храната в общите трапези на любовта. Дяконите се отличавали със силна вяра, жертвена ревност по Бога и духовна сила. Те били благодатно посветени в новата служба чрез ръкоположение от апостолите.

Първенец измежду тези най-достойни избраници на първата християнска община бил днес чтимия свети апостол Стефан. Изпълнен със силна вяра и Дух Светий, той вършил дивни чудеса и личби сред народа. Вдъхновен от любовта Христова, той бил най-ревностният служител на бедните, немощните и болните в новоизградената християнска църква. Докато сред иудеите и езичниците господствували студен егоизъм и безмилостна алчност, то животът на първите християни протичал в мир, братска обич и святост. „Всички вярващи бяха заедно, и всичко им беше общо: продаваха имоти и стока и разпределяха ги между всички, всекиму според нуждата“ (Деян. 2:44—45). Прензпълнен с благодат от Бога и духовна сила, архидякон Стефан произнасял огнени проповеди. Чрез неговото усърдие в благовестието и преданост в благотворителността, числото на вярващите бързо се увеличавало. Св. ап. Лука, автор на книгата „Деяния апостолски“, пише, че видът на Стефана бил като на Ангел и на мъдростта и духа, с които той говорел пред народа, никой не можел да противостои.

Веднаж архидяконът влязъл в спор с противниците на Христовата вяра. Посрамени от неговото боговдъхновено слово и мъдри отговори, иудейските законници го наклеветили, че той говорел хулни думи против светия храм и против закона, като бил казвал, че Иисус Назорей ще разруши храма и ще промени обичаите, предадени на еврейския народ от Моисея. Стефан бил изправен на съд пред синедриона. Разбира се, тук се явили и услужливи свидетели, за да потвърдят клеветата. В защита на християнското учение за любов и братство между хората, архидякон Стефан произнесъл знаменитата реч, в която с поразително красноречие изобличил своите обвинители в нарушение на Моисеевия закон и че те са убили истинския Месия, за Когото е предсказал Моисей. „Кого от пророците, — запитал светецът, — не гониха бащите ви? Те убиха ония, които предизвестиха идването на Праведника, чийто предатели и убийци станяхте все сега“ (Деян. 7:52). Тези думи озлобили до краен предел съдиите. Сърцата им се късали от яд и скърцали със зъби срещу него. Когато пък св. Стефан им съобщил току-що явилото му се видение: „Ето, виждам небесата отворени и Сина Човечески да стои отдясно на Бога“ (7:56), те излезли извън себе си и не могли повече да сдържат гнева си. Надигнал се страшен вой. Едни запушвали ушите си, за да не чуват повече думите му, други ревели срещу него, и накрая всички като бесни се нахвърлили върху му, за да излеят своя-

та мъст. Бързо го извлекли извън града, в Иосафатовата долина, около Кедърския поток, и го предали на жестоко смъртно наказание. Убийство с камъни!

Всеки трябвало да хвърля камъни върху Христовия следовник и колкото може по-силно да удря смелия Божий раб. Камъни като град завалили над архидякона, костите му една след друга се трошели, главата му се разцепила на няколко места, алена кръв заструила по светлото му лице. Палачите се уморили да хвърлят камъни. Облеклото им пречело. Тогава те започнали да си събличат дрехите и ги оставяли при Савла тарсянина, за да ги пази, та с по-голяма лекота да хвърлят камъните. Страшен бяс обхванал тази разярена тълпа, дишаща мъст и жажда за кръвта на праведника.

Мъченикът паднал сразен на земята... После издигнал окървавеното си лице, отправил молитвен поглед към небето и силно извикал: „Господи, не зачитай им тоя грях!“ (Деян. 7:60). И предал на Бога духа си... Това станало на 9 януари 37 година след Рождество Христово.

И в смъртта си св. архидякон Стефан бил блажен и съчувствителен, подобно на своя Учител Иисус Христос, Който от кръста на Голгота се молил за Своите мъчители: „Отче, прости им, защото те не знаят що вършат!“ В този сетен час от живота си тук на земята, св. Стефан не мислил за себе си, а за своите сънародници, съчовеци, и искрено желяел тяхното спасение. В гаснещия му поглед проблясвала тъга за тези заблудени хора, той чистосърдечно им простил и горещо се молил Богу да не им зачита този грях. В молитвата му трептял светликът на любовта към ближния, на любовта към неговите жестоки убийци.

Като слушаме тази покъртителна история за земната кончина на първия християнски мъченик, неволно се запитваме: защо св. Стефан търпял тези ужасни мъки и страдания, и накрая молитвено простил на жестоките си мъчители? — Защото силно вярвал в Христа и съкровено желяел да принесе добро на своите сънародници, на цялото човечество. Той изгарял от любов към всички хора, включително и към своите убийци, искал да им донесе мир, радост и щастие, учел ги да вършат само добри дела, да живеят помежду си като братя. Накрая принесъл себе си в жертва, за да подчертае своята дълбока убеденост в Христовото учение и силата на любовта към ближния. Първомъченик Стефан не искал неговата жертва и кръв да послужат за осъждане на мъчителите му, а това да съдействува за тяхното стресване, опомняне, покаяние и промяна на досегашния им живот, и най-сетне — да спасят душите си. Точно затуй той им дарувал своята чистосърдечна предсмъртна прошка!

Св. Православна църква мъдро е отредила да почитаме светиите, мъчениците и Божиите угодници, като молитвено си спомняме за техния дивен живот. И още: да се стараем, според силите си, да им подражаваме, да вървим по техните свети стъпки.

Как може да подражаваме на първия християнски мъченик св. Стефан? Естествено, днес не се налага да вършим същите подвизи, както празнувания светия, но всички християни сме длъжни да

изповядваме с думи и дела вярата си в Господа Исуса Христа, ревностно да изпълняваме задълженията си към Бога, да горим от любов към ближните си и обилно да обдаряваме нуждаещите се от нашата всестранна помощ! Ние можем да се поучим и от великата прошка, която е дал на враговете си първомъченик Стефан. Нашият мирен живот на земята изисква и ние да вършим същото. „Ако простите на хората съгрешенията им, и вам ще прости Небесният ви Отец“ (Мт. 6:14). Никой не е без грях. Всички ние всекидневно грешим и пред хората, и пред Бога. При това положение, иска се от нас да проявим обич и снизхождение към себеподобните си, към техните грешки и слабости, да направим дружеска крач-

ка, за да се приближим към тях, да влезем в тяхното положение, да ги разберем. Тогава и те ще пристъпят към нас, ще ни опростят, ще ни подадат братска ръка за щастлив съвместен живот. Такива са законите на душата. Св. ап. Павел ни съветва: „Бъдете един към друг благи, милосърдни, както си прощавате един другиму, както и Бог, чрез Христа ви е простил“ (Ефес. 4:32).

„Господи, Исусе Христе Боже наш, дай ни великия себеподобен и опростителен дух на Твоя угодник първомъченик Стефан. Обдари сърцата ни с милост и обич към нашите братя и сестри, та с всички да живеем в мир, разбирателство и дружба!“

Прот. П. ПАМУКОВ

ХУДОЖЕСТВЕН ОТДЕЛ

Свети Александър Невски

(Продължение от бр. 42)

II.

Наближаваше празникът на равноапостолния Свети Владимир. Църквата „Света София“ и всички по-малки храмове и параклисчета, пръснати в крепостта, непрестанно се пълнеха с богомолци.

По улицата на града бродеха монаси, спираха се и проповядваха Словото Божие. Площадът около катедралата и вътре в нея се препълваше всяка сутрин и вечер от пъстри набожни тълпи. Свещи гореха в ръцете на всекиго и над тяхната светлина се носеше тамянен дим.

В църквата се лееше обилно нежното сияние на кандилата и трептящата светлина на свещите, по улиците и площадите се пееха химни към Бога.

Тази вечер в тронната зала на двореца всичките боляри на княжеството се вълнуваха. Тези едри, силни мъже, които носеха по лицата си белези от рани, добити в люти боеве, сега се лютеха и гласовете им се преплиташа ядни и повнени. Чуваха се гневни викове, които понякога избухваха в кръсци.

- Каква дързост!
- Проклетие!
- Какво нахалство и горда надменност!
- Смърт! Смърт на шведите!

Гласовете им бучеха като буен водопад из залата, сенките им се удължаваха по стените и мозаичния под, гонеха се стръвно и покорно лягаха пред княжеския престол. А там, на него, седеше княз Александър и внимателно слушаше бурните слова на своите боляри.

- Надменен шведец!
- Как бих отделил главата му от тялото му с един удар на меча си!
- Проклети рицари! Води ни, княже!

А гласовете на всички надвишаваше едрият и буен Ростислав — началникът на конницата, с дълги прощарени мустаци и тежък меч, който се влачеше между нозете му. Зачервен, запотен боляринът едно дърпаше мустаците си, превивайки кранцата им и скърцаше със зъби:

- Ах... а, пак той! Надменният и проклет Биргер!... Само да ми падне на ръцете!... Ще отрежа нахалния му език и ще нахраня с него хрътката си!... Щом искат война — война! Тяхната дързост трябва да се накаже!...

Сух и висок болярин бутна с ръка разпаления воин.

- Е, Ростиславе, чуй ме!... Колко са шведите?
- Кой, те ли? Осемдесет хиляди брони!... Не чу ли преди малко княза?

Високият Светослав едно удари дръжката на меча си.

— Много са дяволите!... И с конницата на половците, която вчера пристигна в Новгород, сме десет пъти по-малко от тях!

— Затова е нахален техният пълководец Биргер!... Чухте ли какво пише на нашия княз: „Защицавай се, ако можеш! Аз съм на твоя земя!“ Надменно куче!

— Едва се отървахме от монголските орди, ето че сега трябва със шведските пълчища да се разправяме.

- Тежка битка ни очаква!
- Облечени са целите в желязо, от главата до краката!... И конете им са обковани в метал!
- Мечът ми сече и желязо!
- Един наш бранник срещу десет железни рицари!... Много са!...

— Нищо!... Ще ги посечем! Бог да ни помогне!... Дълго се носеха гневните думи на болярите, влпиха се и звънтяха като кръстосани мечове.

Най-сетне князът махна с ръка и ги умири.

— Не е шега, боляри! Армията на шведския крал Ерик се състои от многобройни, тежко въоръжени и добре обучени рицари. Предвождани са от прочутия и опитен пълководец граф Биргер. Настъпват към Новгород.

— Ние не търсим война! Но пред грозящата ни опасност не можем да стоим със скръстени ръце. Вие чухте гордите и надменни слова, които шведският пълководец ни отправи. Така някога е говорил и самозабравилният се Голиат — силният и опитен в боевете вожд на филистимците. Но Господ го поразил с прашката на младия и беззащитен Давид!

Господ ще накаже така и всички, които искат със силата на меча да грабят и избиват невинни хора. Той ще отсъди според правдата и ще накаже надменните шведи!...

Сега всички ще отидем в Божия дом да се помолим, а утре рано — на поход!... Край Нева ще срещнем настъпващия противник и там ще му дадем решително сражение. А сетне, каквото Бог отсъди!...

- На бран!... На свята бран, княже!
- С нами Бог!
- Смърт на надменните рицари!
- Бог е на страната на правия!... Дерзайте, братя! — викаха всички боляри и се кръстеха просълзени.
- Александър изтри челото си и се прекръсти.
- Светият равноапостолен Владимир да ни помага!

После всички излезнаха от двореца и се смесиха с гълъбите народ, който бързаше към църквите.

Вечерната служба беше започнала.

Княз Александър влезе в Светия олтар и подвиг нозе пред св. Престол.

— Господи! — прошепнаха устните му. — Ти виждаш, че аз ще се боря не за чужди земи, не за плячка и корист!... Ще се боря против тия, които искат чуждото и се готвят да избиват невинни люде.

Ти, Господи, отсъди според правдата!...

Дълго се моли князът в душата си, дълго възнася тогли молитви към Всевишния.

А навън в църквата, по площадите и паракличетата, целият народ, боляри, жени, войници, старци и деца, заедно със своя княз, зовеха Бога на помощ.

Новгород тази нощ се молеше горещо.

Голямата река буйно влачеше водите си към морето и блъскаше гривата си в стръмния, обрасъл с гъсти храсти бряг.

На изток се зазоряваше.

Скрит страж във високите върбалаци се протегна и разтърси плещи. Беше млад и с румено, още детско лице. Разкърши се, разбута с ръка шубраците и вторачи наново зорки очи към реката.

Широка и пълноводна, тя се лееше под нозете му и шумеше с мътните си води.

Изведнъж войникът трепна. Стисна тревожно меч и впи поглед по течението. Далече към хоризонта, където кървавите зари на изгряващото слънце целуваха сребрилата водна лента и я багреха с пурпур, изплува лодка.

Нейното тъмно туловище се хлъзгаше над водата стремително напред, тласкана от бързите удари на веслата.

Зорките очи на стражника забелязаха двамата гребци в нея и слухът му долови плясъкът на греблата.

Лодката се приближаваше бързо под неговата засада и мъжете в нея му се сториха познати.

— Кои бяха тези двамата? — се питаше тревожно войникът и впиваше поглед в плуващата под него лодка. — Къде съм ги виждал?... Това не са врагове!

Острият му слух долови разговор.

— Братко Глеб, натискай по-смело веслата, да побързаме на помощ на нашия сродник Александър!... Той има нужда сега от нас!

— Добре, брате Борисе!... Ще му помогнем в днешния бой!

Писнаха ушите на младия десетник. Кръгове се завъртяха пред очите му.

— Господи!... Това не са живи хора от плът и кръв!... Това са светите братя Борис и Глеб — синове на равноапостолния свети княз Владимир, чийто празник е днес!... Виждал съм ги изобразени на иконите в „Света София“!... Боже, смили се над мене грешния!... — Изхълца в страх и почуда стражът. — Видение!... Това е Божие знамение!

И пак вторачи безумен поглед към реката.

А там, по нея, лодката с двамата гребци братя-светия, плуваше по водата и плясъкът на нейните весла достигаше отчетливо до слуха на смаяния войник — докато се стои в безкрая.

Войникът се опомни, скочи като ухапан от усойница и побягна назад към своите.

Скоро задъхан и изнемощял беше спрял от задните постове и доведен пред княз Александър.

Изправен от коня с озарено от изгрева лице, млад и прекрасен, — Александър обхождаше с топъл поглед строените пред него войски и тръпнеше в огън.

Цялата нощ преди боя сам в палатката си той не мигна, не склопи очи.

Мислеше.

Битката беше неизбежна!... Много кръв щеше да се пролее тук край Нева — своя и чужда! Много войници щяха да загинат, много човешки души ще се преставят на съд пред своя Създател!...

И той не можеше да предотврати с нищо това кърваво безумие!... Той трябваше да воюва в името на Божията правда и свобода!...

Княз Александър впи колене в стройното тяло на жребца и облиза засъхналите си устни.

Сега трябваше да говори. Строените полкове очакваха думите му.

Мъжествените и верни негови войници — смелите и калени в битките руски бранници го гледаха с вдъхновени и преданност. Те чакаха последната заповед на своя предводител.

Князът спря коня и словата му излетяха в утринната шир, смели и решителни:

— Братя мои, войници! Вие знаете, че срещу нас се е изпречила многобройна войска. Рицарските гълъчици на шведите, обковани в желязо, преминават Нева и настъпват към нас. Боят ще бъде тежък и безмилостен!... Ала никой от нас да не се плаши от това, защото Бог не е с многото, а с правдата! Враговете искат да поробят нашата родна земя — Великата Матушка Рус, да превърнат в развалини бащините ни огнища, да посегнат на нашите жени и деца!...

Но това няма да позволим! Бог е с нас!... Светият княз Владимир, чиято памет днес ще отпразнуваме не в храма с песни и молитви, а на бранното поле под звуците на тръби и мечове — ще ни закриля и помага!

Той и неговите синове ще се бият ведно с нас рамо до рамо, защото това е Божията воля!... Ако в боя десниците ви отмалееят от умора и безсилие, споменете си, че те са между нас и ни помагат!...

Напред, мои славни бранници!... Напред в името на Родината, в името на нашата света и чиста православна вяра, в името на свободата!...

— Напред!... Смърт на враговете!... — екнаха в отговор няколкохилядни викове.

— Бог и светият равноапостолен княз Владимир и неговите синове Борис и Глеб да ни помагат! — промълви на себе си Александър, прекръсти се и пришпоря коня напред.

Битката почна.

Шведските рицарски редици, като стоманена вълна прегазиха широка буйна река и заляха отсамния бряг.

Слънцето заискри по техните шлемове и отскочи изплашено. Земята се затресе под копитата на тичащите едри коне, обковани в здрава Миланска стомана.

Тръбни фанфари се разнасят, бели, жълти и сини копринени знамена с извезани на тях черни кръстове и дракони, плющят на вятъра.

— За императора Ерик! — крещат рицарите.

— За Рим!... За Светия отец — наместника Христос!... За чистата католическа вяра!...

— Смърт на еретиците!

— Смърт на русите!...

Но руските войни, замрели на конете си като статуи, безмълвно стоят и чакат.

— Що е това? — се питат първите рицарски редици, които почти връзлитат върху строените и неподвижни редици на врага. — Полудяха ли техните врагове?

— Нима няма да се бият русите, а ще се оставят да бъдат изклани като агнета?...

— Господ е отнел разума на еретиците!

— Свършено е с тях!...

— Напред!... Русите бягат!... Колете ги!... — реват шведите и пришпорват до болка конете.

Като топящ се восък под силен огън, строената и неподвижна досега руска конница се огъна и преди още да изпита яростта и силата на рицарската атака — препусна назад.

Дребните и леки степни кончета, захапали юзди, бягаха в обратна посока. Русите бягаха — отстъпваха без бой, пред страшния и тежко въоръжен враг.

Граф Биргер отначало не искаше да повярва на очите си.

— Какво, русите бягат? — Помисли за клопка.

Но когато първите негови бойци от тежката му конница догониха част от бягащите половци и първите техни трупове покриха земята — рицарят се увери, че победата е спечелена.

Руснаците бягаха, обзети от страх пред неговите желязни войници, бягаха да спасят кожата си!... Победата беше близко!...

Даде знак. Херолди надуха тръбите и цялата шведска армия се понесе в атака.

Започна се страшна гонитба. Тежката рицарска конница разкъса плътния си строй и се спусна да преследва бягащите леки руски кончета.

Водоха се кратки единични сражения между отделни групи, откъснали се напред рицари и изостанали руски воини.

Не беше бой на две армии, а бягство и преследване.

Далече на север се проточи армията на шведите, увлечена в гонитба подир бързокрилите отстъпващи руси в половци.

Разкъса се и назъбеното като таралеж сбито главно ядро на пехотата, увлечено в общото преследване.

Рицарите се самозабравиха. Увлечени от бягащите пред тях врагове, те разбиха тежкия и състен строй на своите кохорти и започнаха самостоятелни единични преследвания.

Тежките рицарски коне се умориха от дългото препускане, но рицарите продължаваха да ги смущават с позлатените си шпори. Бароните яростно впистваха шпори в хълбоците на своите коне, но те едва издържаха на бързия бяг.

— Свири последна атака! — изрева през зъби граф Биргер на препускащия бясно до него оръженосец. — Конете да не се жалят, само да настигнем бягащия противник.

Но колкото и да пришпорваха конете, рицарите не можеха да преодолеят малкото разстояние, което ги разделяше от гърбовете на задната руска редица.

Всяка предпазливост беше изоставена. Победата ги мамеше близка и леснодостижима!...

Но, ето че настъпи краят!

Русите се спряха внезапно и със силен устрем се върнаха назад. Те се връщаха на въли — конница и пешаци, с дигнати копия и стена от щитове. Стрелите засвириха своята смъртоносна песен край ушите на шведите. Железните брони, шлемове, наръчници и наколенници пречеха. Умора душеше шведските воини.

Стената на русите се изравни.

Стена на смъртта!

Те хвърляха своите къси копия, обтягаха тетивата на лъковете, въртяха тежки боздугани и мечове.

Пешаци се мушкаха под корема на тежките, в брони, рицарски коне и прерязваха с мечовете си незащитените конски пицали.

Коне с рев и цвилене се събаряха на земята и затискаха окованите в брони свои ездачи.

Един ужасен проглушителен звън, рев и цвилене заля околността. . . Диви викове стръвно се подеха. . .

Русите никнеха като изпод земята. Всеки храст, всяко дърво и падина пречеха на пръснатите в дълга разкъсана верига шведски рицари и криеха в гънките си смъртта! . . .

Клони шибяха и събаряха на земята железните бранници! . . . Русите смениях с един скок конете си, мятаха се отзад на чуждите и с точни удари на късите мечове, отделяха главата от шията, — с бронята заедно.

Въжени прамки фучеха из въздуха, хвърлени от ловки ръце, впистваха се стръвно около железните вратове и събаряха ездачите безпомощни на земята.

А там долу, други руси с копия и мечове ги довършваха.

Полето и лесът се огласиха от гръм на чупещо се желязо и човешки рев! . . .

Русите напредваха. Стъпяваха редиците си, свиваха колелото на смъртта около шведите. . . И се нахвърлиха върху тях, като орли над разпръснато и беззащитно стадо! . . .

Шведски, финландски и норвежки бранници — най-добрите и избрани рицари на Европа — гинеха, бягаха, предаваха се, просеяха милост от врага! . . .

Поражението беше пълно.

Княз Александър се биеше начело на своята конница. Много пъти зачервените му и разпалени боляри пришпорваха коне, мъчейки се да го задминат и оставят зад гърбовете си на безопасно място.

Много често вражи меч и копия се бяха насочвали към младите му незащитени с броня гърди. . .

С развяващи се меки къдрици, красив и строен като ангелът-отмъстител, с плащ и меч в ръката, той не отстъпваше първото място, смело връзлиташе към тежките рицари.

Как кънтяха ударите по щитовете, как падаха лъскавите брони от рицарските глави! . . . Каква страхотна сила беше руската конница!

Като оси връхлитаха върху разпилянните и разпръснати един от друг шведи и ги посичаха вкупом с мечовете си.

Каква здрава стена бяха руските пешаци! . . . На мястото на убитията задните редици веднага идваше друг. Ранените се задъхваха, падаха, но не изпуцаха оръжието и го забиваха с последни сили в съборените и паднали от седлата врагове.

С голи ръце руснаците се хвърляха върху някой изостанал от своите рицар, събаряха го, разкъсваха ремъците на подбродника му и го задушваха! . . .

— Удрайте, братя! . . .

— В реката да ги издавим. . .

— Смърт на надменния Биргер! — ревяха вдъхновените руски бранници и сееха смърт сред враговете.

Реката се задръсти от мъртавици. По двата ѝ бряга падаха шведските рицари, от двете ѝ страни се носеха от чаяни викове.

Нева потече червена.

Александър бе победител. Беше разбил напълно шведската рицарска армия на крал Ерик при река Нева. От този летен ден тази река стана име на руската бойна слава.

Александър се изправи на стремената и погледна към разбития рицарски стан.

Цялата многобройна шведска армия лежеше посечена по полето, прилична на гъста желязна гора, свалена от бравата на някой исполински дървар.

Кървавата жетва беше свършена. Угрозата за Русия от шведите беше отстранена по жесток, но заслужен начин.

— Господи! — прошепна през създи Александър. — Прости ми греховете, понеже те не знаех какво вършат! . . .

Млад болярин го стресна от мислите:

— Ние победихме, светли княже! Малцина рицари се спасиха от гибел, Бог ни помогна! . . .

— И светите братя Глеб и Борис, заедно със своя баща, светият княз Владимир, — добави усмихнат Александър и се прекръсти умиротелно. — Те ни дариха днес победата! . . .

Войската наближи Новгород. Бранниците се спряха да починат, за да влязат бодр в града. Хиляден народ излезе от Новгород, начело с беловласия и мъдър архиепископ Спиридон и всички духовници.

Хоругви, икони и кръстове блясваха на слънцето. Набожни песни и тържествени химни се носеха из чистия като кристал въздух и вещаеха мир и радост над свободната руска земя.

Начело на войските си яздеше победителят на шведите край Нева князът-светител Александър.

Срещата на войските с народа стана след обяд. Слънцето беше се издигнало високо и пръскаше искри върху победоносното оръжие на княза и бранниците.

Химните секнаха.

Хоругвите се издигнаха високо, развяха се като знамена на победата, мнозина се разплакаха от благодарност към милостивия Бог.

Народът се притискаше и искаше да види своя освободител.

— Слава на Александър!

— Слава на княза!

— Слава на Александър, победителят при Нева!

— Слава на княз Александър Невски! — викаха мъжете с пълни гърла, а жените вдигаха децата си пред краката на коня му.

Хиляди ръце се протягаха нагоре и искаха да чуят слово от устата на своя княз, комуто самият Бог и светците угодиници помогнаха! . . .

Александър се спря, вдигна ръка за кръстно знамение и осени народа:

— Слава във висините Богу и на земята мир, между човеците благоволение! . . . Победа, братя мои! Победа! . . . Гласът му заглъхна удавен в рева на множество:

— Победа! . . .

Свещеник ИОРДАН САДОВСКИ

— Край—

ОТЗИВИ И БЕЛЕЖКИ

БЕЛЕЖИТИ ГОДИШНИНИ

Йордан Йовков

През месец ноември се навършиха 80 години от рождението на писателя Йордан Йовков (9. XI. 1880 — 15. X. 1937), един от най-изтъкнатите писатели в българската литература. Книжовното му дело обхваща 15 тома романи, драми, комедии, повести и разкази. За неговата популярност у нас и в чужбина свидетелствуват многобройните издания на неговите съчинения, голяма част от които са преведени на 22 чужди езици.

Йорков е роден в старопланинското село Жеравна на 9 ноември 1880 г. Живял е в Русе, София и Букурещ; учителствувал е много години в добруджански села и е участвувал дейно в нашия литературен живот в продължение на повече от 30 години. Взел е участие в Балканската, Междусъюзнишката и Първата световна война, които е описал в три тома разкази. Преживял ужасите на войните, в своите повестувания той осъжда човешките кръвопролития в международните отношения.

Първата творба на Йовков е стихотворението „Съдба“ (1905). След поредица стихотворения, в много вестници и списания се появяват неговите първи разкази, които обръщат внимание на критиката и нашата културна общественост. Първата си книга разкази издава през 1917 г. Вторият том излиза през 1918 г. След това излизат редица негови произведения, плод на дълбок творчески замисъл и с голямо писателско проникновение: повестта „Жетварят“ (1920, второ издание 1930 г.), разказите „Последна радост“ (1926, второ издание под заглавие „Песента на козелетата“ 1933 г.), „Старопланински легенди“ (1927), „Вечери в Антимовския хан“ (1928), драмата „Албена“ и комедията „Милноерът“ (1930), трети том разкази и драмата „Боряна“ (1932), романът „Чифликът край границата“ (1934), четвърти том разкази, озаглавени „Женско сърце“ (1935), пети том разкази „Ако можеха да говорят“ и драмата „Обикновен човек“ (1936) и романът „Приключенията на Гороломов“ (1938 г., посмъртно).

В творенията си Йовков застъпва художествения реализъм, което ги направи близки до живота; героите в тях са обикновени хора — селяни, работници, занаятчии, учители, църковни служители, овчари, орачи и копачи, — които се трудят в нашата земя за общо благо на народа, с техния всекидневен бит, свързан с мирни и бурни епохи в нашето историческо развитие: от далечните хайдучки времена, Възраждането, следосвобожденското време, войните през 1912—1918 г. до последните дни на неговото творчество. С любов към човека и народа, с голяма обич към родната земя, Йовков разкри в своето творчество преди всичко душата на селянина, на селото, стотиците герои на което рисува в тяхната естествена среда като хора на трудовия живот, на лишенията и страданията, на мечтите и борбите за по-добър живот.

„Демократичната основа на творчеството на Йордан Йовков — пише литературният историк проф. Петър Динеков — се заключава тъкмо в изображението на хората от народа, като носители на красотата на човека и живота, като изразители на неговия дълбок жизнен хуманизъм. В това се състои безграничната вяра на писателя в народа, в неговите сили, в неговото бъдеще. Чрез тия прекрасни образи от народа Йовков се свързва с най-хубавите, с демократичните традиции на нашата литература“. Към тая правдива характеристика Динеков добавя: „Йорков никога не е взимал пряко участие в политическия живот, но съдбата на народа и страната винаги го е вълнувала. Това показват не само разговорите и публицистичните му очерци, но и художествените му

творби, в които поставя за разрешение важни социални проблеми.“

Йорков достойно се нареди на пиедестала, на който застанаха нашите именити белетристи Иван Вазов, Елин Пелин, Антон Страшимиров, Тодор Влайков и други, утвърдени в нашата литература като писатели-реалисти.

Измежду най-хубавите повестувателни произведения на Йовков са разказите „Старопланински легенди“. В тях той пресъздава легендарния живот на българските хайдути, борци за народната вяра и свободата на родния край, описва бита на народа и красотите на Стара планина, на дивната българска природа. Писателят озаглавява тия свои творения, изпълнени с романтика и реализъм, с името на любимата му планина — „Старопланински легенди“, защото са свързани с неговото родно място — Жеравна и Котленския балкан, с Балкана изобщо. В тия разкази-легенди живо са описани и някои манастири и стари църкви, както и някои моменти от църковно-народните борби.

Творчеството на Йовков е проникнато със жизнена правда и необикновена нравствена сила. За тази нравствена сила на Йовков писателят Ангел Каралийчев написа стихотворение, което е истинско проникновение. В него звучи поетична правда:

Подир две хиляди години
ти дойде — късен проповедник —
издигна знамето Христово,
пожъна нива златокласа,
кръсци от снопите направи
и ги за другите остави.
Ти беше чужденец и близък,
от твоята душа премина
потоци светлина човешка
и нашите чела окъпа
със милост и спокойна вяра.

Йорков даде голям принос и за художественото съвършенство на нашия език. В творбите си той отрази силата и красотата на българския език, като отхвърли употребата на диалектните форми и местни изразни средства. В това е неговата сила — на разказвач и познавач на родния хубав език, който възпя с прости образи своите герои от всекидневието и заслужено бе наречен „бележит майстор на словото“ и „вдъхновен разказвач“.

Радостно отзвуча вестта, че нашата културна общественост чествува големия български писател. На 23 октомври в родното му село Жеравна се събраха писатели, клутурни дейатели, кооператори и учаци се, за да почетат 80-годишнината от рождението на писателя. Присъствуваха и писатели, гости от Чехословакия, Полша и Германската демократична република. За творчеството на Йовков говори проф. Петър Динеков, а в къщата-музей „Йордан Йовков, в която се е родил авторът на „Старопланинските легенди“, бяха положени венци. На 9 ноември в София се състоя тържествено събрание в салона на Българската академия на науките, на което П. Динеков изнесе доклад за забележителното литературно дело на Йордан Йовков.

Литературното наследство на Йовков ще добива все по-голямо значение в нашата литературна история, ще бъде проучвано и ще бъде четено още повече от широки кръгове. Това ще бъде достойна награда на писателя-реалист от народа, който бе описан тъй верно и правдиво от прочутия жеравонец.

Г. КЛИСАРОВ

ЦЪРКОВНА И ОБЩЕСТВЕНА ЛЕТОПИС

У НАС

Негово Високопреосвященство Старозагорският Митрополит Климент по случай имения му ден — 8 декември, деня на св. Климента Охридски — е получил поздравления от много клирици и християни. На всички той изказва всесърдечна благодарност за приветствията и им молитствува от Бога здраве, успех в служението им и благополучие в живота им.

Негово Високопреосвященство Ловчанският Митрополит Максим всесърдечно благодари на всички, които са имали любовността да го поздравят по случай избирането му за Ловчански митрополит и заемането на Ловчанската митрополитска катедра и им молитствува от Господа здраве и всяко благополучие в живота.

За мир на Балканския полуостров. В настояще време в Атина се водят от специално упълномощени правителствени делегации на България и Гърция преговори за уреждане всички спорни въпроси между двете страни и установяване на лоялни и добросъседски отношения между тях. В нашата страна, в Гърция и във всички други страни започването на тези преговори се посрещна със задоволство и като решителна крачка към установяване мира на Балканите. По-специално от страна на българския народ, който се е отдал на мирен творчески живот и в който няма умраза към никой съседен народ, новината се прие с радост и с голяма надежда, че най-сетне България и южната ни съседка Гърция ще заживеят като мирни и добросъседни съседи за благо на

нашите народи и за разведряване атмосферата на Балканския полуостров.

† **Мирчо Михайлов.** На 10 декември почина скоропостижно Мирчо Михайлов Илиев, началник на административния отдел при св. Софийска митрополия. Роден е в с. Караполци, Софийско, през 1902 г. Завършил е гимназия в столицата и Богословския факултет. В продължение на 33 години, от 1927 г., е служил при Софийската митрополия като съдебен подсекретар, финансов инспектор, секретар и началник на отдел. В своята административна служба той се прояви като редко добросъвестен, честен и предан служител на родната Църква.

Опелото му се извърши на 12 декември в столичната катедрала „Св. Неделя“ от Негово Преосвященство Левкийския епископ Партений, викарий на Софийската митрополия, в съслужение с архимандрит Иоан и много свещеници. Присъствуваха Техни Високопреосвященства синодалните архиереи Доростолски и Червенски Михаил, Врачански Паисий, Неврокопски Пимен, Негово Преосвященство Макариополския епископ Николай, епархийските съветници, много свещеници, църковни служители и др. Негово Преосвященство епископ Партений произнесе слово за живота на покойния и неговия принос в софийските епархийски дела. На гроба произнесе кратко слово от името на Профорганизацията на църковните служители Станчо Дребов. Положени бяха венци от служителите при Софийската митрополия и Профорганизацията. Вечна му памет!

В ЧУЖБИНА

В СССР е открит нов антибиотик. Едно от най-ефикасните средства в борба със заразните болести са тъй наречените антибиотици. Медицинските научни работници в СССР имат отлични условия за работа в тая насока, тъй като здравето и грижата за здравето на трудящите се там е поставена на завидна висота. За това и там резултатите в тая насока са отлични. Сега в СССР е открит нов антибиотик, наречен мономицин. Този новооткрит антибиотик е по-малко токсичен в сравнение с пеницилина и ареомицина. Мономицинът може да се взема и в по-големи дози. Клиничните изследвания в медицинските центрове на Ленинград, Москва и други градове са показали, че мономицинът успешно лекува гнойните процеси в стомашната, коремната кухица, както и гнойни възпаления в белите дробове и белодробната плевра. Отлични резултати са добити и от лекарите-специалисти уролози и педиатри.

Освен това в СССР е бил въведен в употреба и новооткритият препарат бицилин. Този нов препарат се прилага успешно при заболявания, изискващи лекуване с пеницилин. Разликата е тази, че бицилинът се задържа по-дълго време в човешкия организъм, обстоятелство твърде много благоприятстващо при лекуване на ревматизма.

Съветските медицински научни работници възлагат тъй също големи надежди на новооткрития от тях диодорострептомицин. Този нов препарат е дал отлични резултати при лекуване на туберкулозата.

Разширяване „базиса“ на Икуменическия съвет на църквите. „Икуменическият съвет е общност от църкви, които изповядват Господа Исуса Христа за Бог и Спасител“. Този т. н. базис на Икуменическото движение предстои да бъде разширен от Общото събрание на Икуменическия съвет на църквите от 18 ноември до 5 декември 1961 г. в Ню-Делхи. Новата формулировка гласи: „Икуменическият съвет на църквите е общност от църкви, които изповядват съгласно Священото Писание Господа Исуса Христа за Бог и Спасител, и се стремят общо

да постигат онова, за което са призвани, за слава на Бога — Отца, и Сина, и Светия Дух“. — Изтъква се, че „базисът“ не трябва да се смята като вероизповед или изложение на християнската вяра, но само като „израз на това, което ни свързва в Икуменическия съвет, което е изходен пункт на съвместните ни обсъждания, и което е основа на нашата обща работа“.

Необикновена биография. Оттеглил се е от светския живот и е станал монах и свещеник прочутият в цял свят певец и артист Хозе Мохика, гостувал и в България. Произхожда от бедно семейство. Баща му, мексиканец, бил земеделец, а майка му, негърка — шивачка. На шестгодишна възраст осиротял от баща. Чудният глас и големите артистични дарби на Хозе заинтересували Карузо, който му станал учител и покровител. Започнала блестящата кариера на талантливия артист в операта и филмовото изкуство, а наред с това и концертни обиколки из целия свят. Във водовъртежа на славата и в съблазните на богатството чувствителната душа на певица се чувствувала неудовлетворена. Начинът на живот в Чикаго и Холивуд го отвращавал. Скромността на бащата, вярата и духовното благородство на майката, негърката Виргиния, говорели за нещо друго в съвестта му. „Защо ми е лукът на моя просторен дом, разкошните постели, басейнът за къпане, когато си помисля за милионите сиромаси, чийто живот тъне в нищета? Спечелих много, а като че ли нищо нямам. Душата ми е разбита ладия“. Хозе решава да посвети живота си и изкуството си изцяло и конкретно в служба на ближния, на своите братя в Южна Америка. Със свои средства основал и семинария.

A. Ar.

Редактор: ЙОРДАН П. ИЛИЕВ